

**UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
TARYBA**

SPRENDIMAS

**DĖL UKMERGĖS RAJONO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS IR
PAGALBOS TEIKIMO NUKENTĖJUSIEMS ASMENIMS 2016–2020 METŲ
PROGRAMOS IR JOS PRIEMONIŲ PLANO PATVIRTINIMO**

2016 m. sausio 28 d. Nr. 7-13

Ukmergė

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. A1-547 „Dėl Vaiko gerovės 2013–2018 metų programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. X-1070 „Dėl Psichikos sveikatos strategijos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 14 d. nutarimu Nr. 1080 „Dėl Alkoholio ir tabako kontrolės programos (tarpinstitucinio veiklos plano) patvirtinimo“, Ukmergės rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti Ukmergės rajono smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2016–2020 metų programą ir jos priemonių planą (pridedama).

Savivaldybės meras

Rolandas Janickas

PATVIRTINTA

Ukmergės rajono savivaldybės
tarybos 2016 m. sausio 28 d.
sprendimu Nr. 7-13

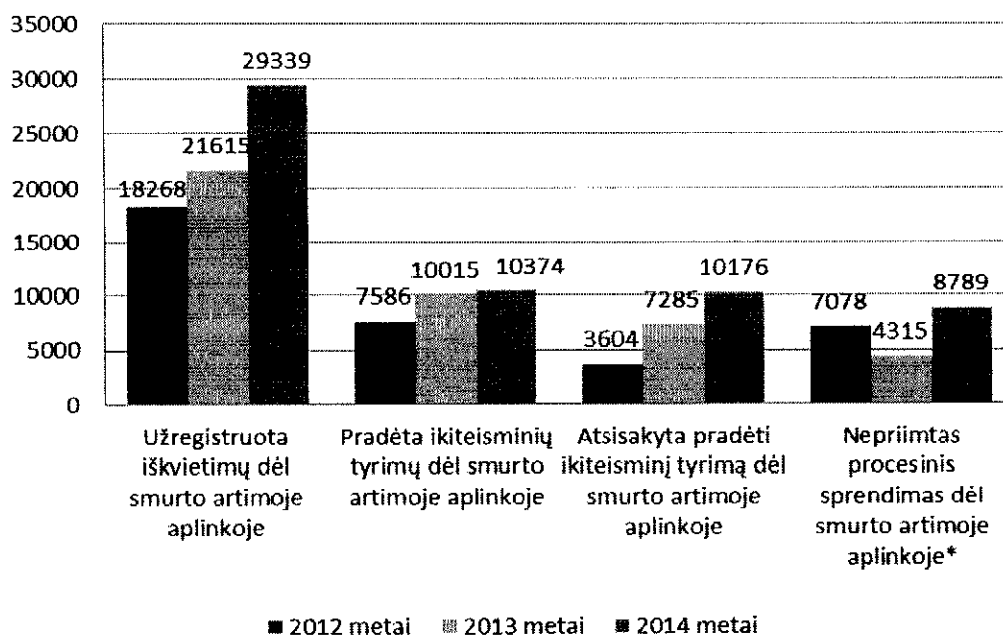
UKMERGĖS RAJONO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS IR PAGALBOS TEIKIMO NUKENTĖJUSIEMS ASMENIMS 2016–2020 METŲ PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ukmergės rajono smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2016–2020 metų programos (toliau – Programa) paskirtis – užtikrinti smurto artimoje aplinkoje prevenciją ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims (toliau – smurtą patyręs asmuo) teikimą.

2. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatomis, Vaiko gerovės 2013–2018 metų programa, patvirtinta socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. A1-547 „Dėl Vaiko gerovės 2013–2018 metų programos patvirtinimo“, Psichikos sveikatos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. X-1070 „Dėl Psichikos sveikatos strategijos patvirtinimo“, Alkoholio ir tabako kontrolės programa (tarpinstitucinis veiklos planas), patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 14 d. nutarimu Nr. 1080 „Dėl Alkoholio ir tabako kontrolės programos (tarpinstitucinio veiklos plano) patvirtinimo“.

3. Smurto artimoje aplinkoje mastą rodo statistinė informacija. Kaip skelbia Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, 2014 metais užregistruota 29,3 tūkst. iškvietimų dėl smurto artimoje aplinkoje, pradėta daugiau nei 10 tūkst. ikiteisminių tyrimų (1 pav.). Didžioji dalis smurtą patyrusių asmenų – moterys (80,2 procentai), vyrai sudarė 13,1 procentų, vaikai – 6,7 procentus nukentėjusiųjų.

1 pav. Registruoti iškvietimai dėl smurto artimoje aplinkoje 2012-01-01/2014-12-31.

4. Smurto artimoje aplinkoje, ypač šeimoje, klausimas svarstomas jau ne pirmą dešimtmetį. Duomenys, statistika (Lietuvoje kasmet žūsta apie 20 moterų) rodo, jog Lietuvoje smurto problema yra ganėtinai gili, įsisenėjusi bei reikalaujanti tinkamo sprendimo. Nevyriausybinės organizacijos ir kitos institucijos („Moterų veiklos inovacijų centras“, Europos Parlamentas ir kt.) atliko tyrimus, apklausas, kurių metu gauti duomenys (pvz.: smurtaujama kas trečioje šeimoje; 63,3 proc. Lietuvos moterų patyrė savo partnerių smurtą; Lietuva pagal smurto atvejų skaičių pirmuoja visoje Europoje) dar labiau pabrėžė smurto pasireiškimo faktą, jo mastą ir pobūdį. Kovai su smurtu Lietuvos Respublikos Seimas 2011 m. gegužės 26 d. priėmė Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą, kuris įsigaliojo dar tų pačių metų gruodžio 15 dieną. Tai visiškai naujas ir atskiras įstatymas, skirtas reguliuoti ypatingus teisinius santykius, atsirandančius pasireiškus smurtui tarp artimųjų.

5. Įsigaliojus Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymui, policijos pareigūnai, susidurdami su smurto artimoje aplinkoje atvejais, pastebi, kad baudžiamosios atsakomybės taikymas ne visada nutraukia smurtinius veiksmus. Dažnai pareigūnams tenka ne po kartą vykti į tas pačias šeimas, kuriuose pasitaiko smurto atvejų. Girti vyrai žaloja ne tik savo žmonas, sugyventines, bet ir vaikus. Jokie įstatymai nesustabdo nei girtuokliaujančių, nei smurtaujančių asmenų. Tenka konstatuoti, kad daugėja atvejų, kai už smurtą artimoje aplinkoje jau teisti asmenys smurtauja pakartotinai. Policija teigia, kad smurto artimoje aplinkoje atvejai ir saugumo šeimoje klausimai išlieka itin aktualūs, ir pabrėžia, kad kiekvienam potencialiam smurtautojui pravartu susimąstyti, susipažinti su smurtinio elgesio neigiamomis pasekmėmis, kurios skaudžiai atsiliepia ne tik konkrečiam asmeniui, dėl kurio smurtaujama, bet ir daro didžiulę žalą tokioje aplinkoje augantiems vaikams. Jie ne tik tampa smurto aukomis, bet, augdami smurtaujančiose šeimose, pradeda galvoti, kad smurtas yra natūralus veiksmas tikslui pasiekti.

6. Situacija Ukmergės rajone: Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Ukmergės rajono policijos komisariato duomenimis, 2012–2014 m. buvo pradėti 474 ikiteisminiai tyrimai dėl smurto, 379 iš jų perduoti teisminiam nagrinėjimui. 2015 m. duomenimis, smurto artimoje aplinkoje atvejų registruota – 101.

7. Smurtas artimoje aplinkoje latentiškas. Nusikalstamos veikos dažnai būna slepiamos, pašaliniais asmenimis nepastebimos. Smurtą patyręs asmuo dažniausiai kreipiasi pagalbos tik po keleto smurto atvejų. Kadangi smurtas artimoje aplinkoje latentiškas, sunku nustatyti tikrąjį su juo susijusių nusikalstamų veikų mastą.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros 2014 metais paskelbtame tyrime „Smurtas prieš moteris“, <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-main-results> (2014 metų kovas), konstatuojama, kad vaikystėje patirtas ar matytas smurtas gali didinti suaugusių asmenų pažeidžiamumą smurto požiūriu. Taigi, svarbu kuo anksčiau pastebėti smurtinį elgesį, užkirsti jam kelią ir ugdyti tarpusavio santykius, pagrįstus nuostata, kad smurtas nepriimtinas jokiais aplinkybėmis.

Smurto artimoje aplinkoje padarinius jaučia tiek smurtą patiriantys asmenys ir jų šeimos nariai (asmenys, siejami arba praeityje sieti santuokos, partnerystės, svainystės arba giminytės ryšiais), tiek kiti visuomenės nariai. Šie padariniai sietini ne tik su sunkiais dvasinės ir fizinės sveikatos sutrikimais, bet ir su socialinėmis ir ekonominėmis sąnaudomis.

8. Smurtas artimoje aplinkoje vis dar toleruojamas. Smurtas artimoje aplinkoje, kaip žmogaus teisių pažeidimas, ilgai ignoruotas. Iki įstatymo įsigaliojimo smurtas artimoje aplinkoje laikytas privačiu asmens reikalu. Taigi, svarbu siekti, kad visuomenė geriau atpažintų smurtą artimoje aplinkoje, gautų daugiau informacijos apie smurto artimoje aplinkoje žalą, prevenciją, pagalbą jį patyrusiesiems, bausmes už jo naudojimą, taip pat smurtinio elgesio keitimą ir taptų jam nepakanti.

9. Specialistai, teikiantys pagalbą smurtą patyrusiems asmenims, turi per mažai smurto artimoje aplinkoje apraiškų ir jo padarinių atpažinimo įgūdžių. Ypač stokojama smurto artimoje aplinkoje atpažinimo įgūdžių mokymo renginių ir standartinio reagavimo instruktažų teisėsaugos pareigūnams ir kitiems profesionalams, kuriems šios priemonės padėtų efektyviau dirbti su smurto artimoje aplinkoje aukomis. Taigi, svarbu tobulinti teisėsaugos pareigūnų, socialinių darbuotojų,

sveikatos priežiūros, vaiko teisių apsaugos specialistų, švietimo ir ugdymo įstaigų darbuotojų, kitų sričių specialistų, dirbančių su smurtą patyrusiais asmenimis, kvalifikaciją.

II SKYRIUS PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

10. Programos tikslas – Ukmergės rajono lygiu mažinti smurto artimoje aplinkoje apraiškas.

11. Uždaviniai tikslui pasiekti:

11.1. šviesti visuomenę smurto artimoje aplinkoje prevencijos klausimais, mokyti atpažinti smurto apraiškas;

11.2. tobulinti savivaldybių institucijų darbuotojų, kitų asmenų, dirbančių smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo smurtą patyrusiems asmenims srityse, profesinę kompetenciją;

11.3. tobulinti paslaugų teikimo smurtą patyrusiems asmenims ir jų šeimos nariams sistemą, gerinti paslaugų kokybę, prieinamumą;

11.4. Skatinti kurtis nevyriausybinės organizacijas Ukmergės rajone, dirbančias smurto prevencijos srityje.

III SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR FINANSAVIMAS

12. Programos įgyvendinimas vykdomas naudojantis kaimyninės šalies Lenkijos Respublikos Stepono Batoro fondo patirtimi. Stepono Batoro fondas apie 20 metų sėkmingai įgyvendina programą „Intervencinė smurto artimoje aplinkoje mažinimo programa“. Remiantis kaimyninės šalies patirtimi ir pasitelkiant jų pagalbą, yra galimybė minėtą programą įgyvendinti ir Ukmergės rajone. Programa vykdoma dirbant su ne daugiau kaip 10 asmenų grupe, grupę veda 2 asmenys – vyras ir moteris. Programa vienai grupei trunka 6 mėn. Su grupe dirba specialiai apmokyti asmenys, gavę sertifikatus. Programos įgyvendinimas yra nuolatinis, įvertinant poreikį manoma, kad tuo pačiu metu turi vykti darbas su keliomis grupėmis.

13. Finansavimas Programos įgyvendinimui planuojamas iš Ukmergės rajono savivaldybės skiriamų lėšų.

Finansavimo pagrindimas: Programoje su 2 grupėmis dirba 2 asmenys, kiekvieną savaitę mokymams skirdami po 4 val. (2 val. – tiesiogiai mokymams, 2 val. – prevencijai).

(16 val. x 17 Eur x 3 asm. x 11 mėn. – 8976,00 Eur.)

Koordinatorius dirba ir su grupe, taip pat nemažai dėmesio skiria koordinavimui. (24 val. x 17 Eur x 11 mėn. – 4488,00 Eur). Iš viso: 13464 Eur – darbo užmokestis pagal paslaugų teikimo sutartis.

1536,00 Eur – transporto paslaugoms.

Lėšų poreikis Programai vykdyti 2016 m. – 15 000 Eur.

IV SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

14. Programos įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų reikšmių sąrašas pateikiamas 1 priede.

15. Smurto prevencijos koordinacinio centro schema pateikta 2 priede.

16. Programos veiklų įvykdymo ir finansinė ataskaita Ukmergės rajono savivaldybės tarybai pateikiama iki sekančių metų gegužės mėnesio.

Ukmergės rajono smurto artimoje aplinkoje prevencijos
ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims
2016–2020 metų programos
1 priedas

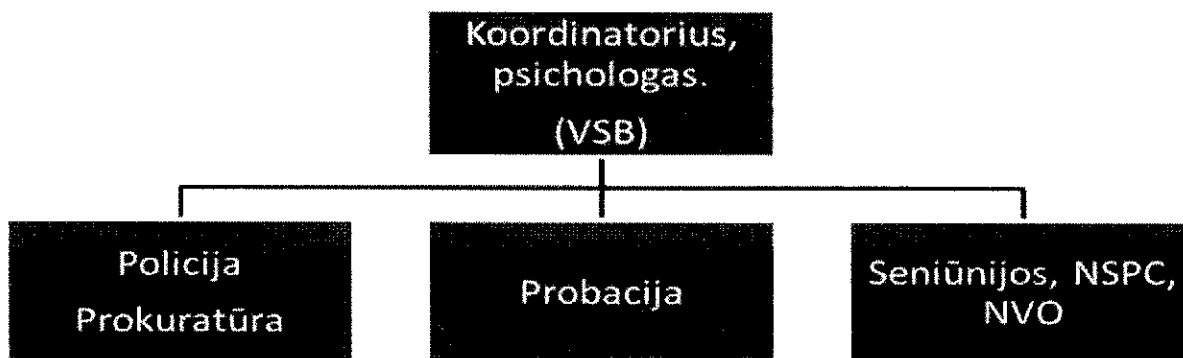
**UKMERGĖS RAJONO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS IR PAGALBOS TEIKIMO NUKENTĖJUSIEMS
ASMENIMS 2016–2019 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS**

Uždaviniai	Priemonės	Vertinimo kriterijus	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (Eur)				
					2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
1. Šviesti visuomenę smurto artimoje aplinkoje prevencijos klausimais, mokyti atpažinti smurto apraiškas	1.1. visuomenei surengtų informacinių renginių skaičius	2/metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	2016–2020	0	300	0	300	0
2. Tobulinti savivaldybių institucijų darbuotojų, kitų asmenų, dirbančių smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo smurtą patyrusiems asmenims srityse, profesinę kompetenciją	2.1. apmokytų savivaldybių institucijų, nevyriausybinių organizacijų, teikiančių pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims, darbuotojų skaičius	50/metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	2016–2020	0	0	0	0	0
	2.2. apmokytų pedagogų ir švietimo pagalbos specialistų skaičius	100/metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	2016–2020	0	0	0	0	0

3. Tobulinti paslaugų teikimo smurtą patyrusiems asmenims ir jų šeimos nariams sistemą, gerinti paslaugų kokybę, prieinamumą	3.1. asmenų, dalyvavusių smurtinio elgesio keitimo programose, skaičius	40/metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	2016–2020	13464	13464	13464	13464	13464
	3.2. smurtą artimoje aplinkoje patyrę asmenys, gavę pagalbą (visų asmenų, patyrusių smurtą, procentais)	40 proc. kasmet	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	2016–2020	768	768	768	768	768
4. Skatinti Ukmergės rajone kurtis nevyriausybinės organizacijas, dirbančias smurto prevencijos srityje	4.1. nevyriausybinių organizacijų, teikiančių pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims, skaičiaus didėjimas	3/metus	Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	2016–2020	768	468	768	468	768
Lešų poreikis iš viso (Eur)					15000	15000	15000	15000	15000

SMURTO PREVENCIJOS KOORDINACINIO CENTRO SCHEMA

FUNKCIJOS

1. Koordinatorius (dirbantis Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure):

1. Programos vykdymas (kursai 2 kartus per savaitę po 2 val.).
2. Informacijos rinkimas iš partnerių, problemų identifikavimas, sprendimas, nukreipimas.
3. Prevencinis darbas (iki patenkant į policijos suvestines).
4. Prevencinis-šviečiamasis darbas su probleminėmis šeimomis Ukmergės mieste.
5. Užtikrinamas diegiamų priemonių sistemiškumas, pastovumas bei aiškus pasiskirstymas pareigomis (psichologas-koordinatorius).
6. Užtikrinamas įrodymais grįstos praktikos taikymas valdant smurtą.
7. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinavimas.

2. Policija, Prokuratūra:

1. Įvykio analizė ir informacijos pateikimas koordinatoriui (po registruoto įvykio).
2. Prokuratūros atstovai įvertina smurto prevencijos priemonės skyrimo tikslingumą.

3. Probacijos tarnyba:

1. Teismo sprendimų dėl asmenų, kuriems teismo sprendimu skirti kursai, vykdymas, kontrolė, priežiūra.

4. Seniūnijos (kaimo bendruomenės), nevyriausybines organizacijos:

1. Informacijos pateikimas koordinatoriui, šeimų analizė, rizikos įvertinimas, individualus socialinio darbuotojo darbas su šeima.
2. Pirminė smurto prevencija.
3. Šeimos ar asmens nukreipimas pas koordinatorių.

5. Nestacionarių socialinių paslaugų centras (mieste), nevyriausybines organizacijos:

1. Informacijos pateikimas koordinatoriui, šeimų analizė, rizikos įvertinimas, individualus socialinio darbuotojo darbas su šeima.
2. Pirminė smurto prevencija
3. Šeimos ar asmens nukreipimas pas koordinatorių.

